

ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

FUNCTIONS OF THE STATE BUREAU OF INVESTIGATION IN THE AREA OF COUNTERING CRIME

Носевич Н.Р., здобувач
кафедри кримінально-правових дисциплін та судових експертиз
Донецький юридичний інститут МВС України

Статтю присвячено встановленню кола та характеристик функцій Державного бюро розслідувань у сфері протидії злочинності. На основі аналізу існуючих наукових розробок та доктринальних підходів, функцією Державного бюро розслідувань у сфері протидії злочинності запропоновано розуміти ту роль, призначення, основні напрями діяльності, які виконує зазначений орган у сфері забезпечення кримінологічної безпеки суспільства відповідно до своєї компетенції, визначеної законодавством.

Доводиться, що сферою (предметною площиною) правової охорони є усі соціальні цінності (права та свободи людини та громадянина, а також інтереси держави та суспільства), що визнані на законодавчому рівні, а сама правоохоронна функція полягає у гарантуванні безпеки існування суспільних відносин, врегульованих правом. Сегментом сфери охорони права для Державного бюро розслідувань є кримінологічна безпека суспільства.

Функції Державного бюро розслідувань у сфері протидії злочинності поділяються на дві групи: загальні функції, які властиві будь-якому правоохоронному органу у сфері протидії злочинності (регулятивна функція; охоронна функція; стимулюючо-виховна функція); спеціальні, які підкреслюють особливість правоохоронного органу у сфері протидії злочинності, походять від його законодавчо закріпленого статусу (превентивна (запобіжна) та процесуальна функції).

Акцентується увага на тому, що законодавством передбачено створення та функціонування в Державному бюро розслідувань навчального закладу та науково-дослідної установи. До повноважень Державного бюро розслідувань віднесено забезпечення роботи з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників ДБР, формування державного замовлення на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців у відповідних сферах. Однак на практиці норми закону в цьому напрямі не працюють.

Робиться висновок, що сьогодні вимагає від держави повноцінного забезпечення такої функції Державного бюро розслідувань, як забезпечення наступності поколінь та підготовки кадрів.

Ключові слова: Державне бюро розслідувань, злочинність, протидія, функції, правоохоронний орган.

The article is devoted to establishing the range and characteristics of the functions of the State bureau of investigation in the field of combating crime. Based on the analysis of existing scientific developments and doctrinal approaches, the function of the State bureau of investigation in the field of combating crime is proposed to understand the role, purpose, and main areas of activity that this body performs in ensuring the criminological security of society in accordance with its competence defined by law.

It is proved that the scope (subject plane) of legal protection are all social values (rights and freedoms of a person and citizen, as well as the interests of the state and society), which are recognized at the legislative level, and the law enforcement function itself is to ensure the security of the existence of public relations regulated by law. The segment of the protection of rights for the State bureau of investigation is the criminological security of society.

The functions of the State bureau of investigation in the field of combating crime are divided into two groups: general functions that are inherent in any law enforcement agency in the field of combating crime (regulatory function; protective function; educational function); special, which emphasize the peculiarity of the law enforcement agency in the field of combating crime, derive from its statutory status (preventive (preventive) and procedural functions).

Attention is drawn to the fact that the legislation provides for the establishment and operation of an educational institution and a research institution in the State Bureau of Investigation. The powers of the State Bureau of Investigation include the provision of training, retraining and advanced training of employees of the State Bureau of Investigation, the formation of a state order for training, retraining and advanced training of specialists in relevant fields. However, in practice, the norms of the law in this direction do not work.

It is concluded that the present requires the state to fully ensure such a function of the State bureau of investigation as ensuring the continuity of generations and training personnel.

Key words: State bureau of investigation, crime, counteraction, functions, law enforcement agency.

Питання функцій Державного бюро розслідувань (далі – ДБР або Бюро) у сфері протидії злочинності є актуальними, зважаючи на те, що правовий статус і «кримінологічний портрет» новоствореного правоохоронного органу залишається поза увагою вчених та практиків. Після ухвалення відповідного Закону України «Про Державне бюро розслідувань» [12] на шпальтах наукової літератури почали з'являтися матеріали про дублювання певних функцій між ДБР, органами прокуратури, Службою безпеки України, Національним антикорупційним бюро України та деякими іншими державними правоохоронними органами. Більше того, визначення функціонального «навантаження» зазначеного органу надасть можливість прогнозувати розвиток кримінологічної безпеки соціуму у тих сферах суспільних відносин, за які безпосередньо відповідає Бюро.

У зв'язку із цим, у зазначеній статті нами буде визначено коло функцій ДБР щодо протидії злочинності та проаналізовано їх зміст.

Слід наголосити, що функціональний критерій визнається головним при визначенні того чи іншого державного органу як правоохоронного [1, с. 49]. Поняття «функція»

(від лат. *functio* – виконання, здійснення) у сучасній науці має декілька значень і вживається як для характеристики певного явища (його ролі, цілей, завдань, властивостей), так і для визначення сутності сукупності явищ, тобто об'єктивної реальності (її напрямків, видів, форм, способів функціонування) [3, с. 102]. Згідно з «Великим тлумачним словником сучасної української мови» функція – це «робота когось, чого-небудь, обов'язок, коло діяльності когось, чогось» [2, с. 1552]. З погляду діяльнісного підходу, функція – це та діяльність, той вплив, що повинна здійснювати та чи інша система (держава, державний орган, громадськість тощо), щоб вирішити поставлені перед нею завдання, досягти своїх цілей [23, с. 27].

За справедливим твердженням Ю.О. Загуменної, система правоохоронних органів являє собою цілісну сукупність, системоутворюючим чинником якої є не структурний (організаційний), а функціональний критерій – безпосередньо правоохоронна діяльність, що визначено їх спільним функціональним призначенням, яке полягає, головним чином, в охороні й захисті права [11, с. 150].

На відміну від інших систем державних органів, за твердженням А.І. Перепелиці, функції правоохоронного органу – це основні напрями їх діяльності, які випливають з їх загального соціального призначення і конкретизуються у відповідних правах і обов'язках [22, с. 316]. В.Г. Гриценко зазначає, що функції, які властиві правоохоронному органу, визначають його організацію, структуру і компетенцію [6, с. 21] та визначає зазначені функції, як соціально та об'єктивно зумовлені, основні стійкі напрями діяльності правоохоронних органів, що конкретизуються у правах і обов'язках, а також визначають зміст і спрямованість виконання охоронного призначення держави [6, с. 21]. С.О. Островський вважає, що під функціями правоохоронних органів слід розуміти зумовлений публічно-правовим призначенням комплекс взаємопов'язаних, взаємозумовлених та визначених нормативно-правовим статусом основних напрямків та видів діяльності правоохоронних органів, які знаходять своє вираження і конкретизацію у повноваженнях, визначених законами України в межах своєї компетенції щодо здійснення завдань, покладених на правоохоронні органи [21, с. 48].

Узагальнюючи зазначені доктринальні підходи, функцією ДБР у сфері протидії злочинності пропонуємо вважати ту роль, призначення, основні напрями діяльності, які виконує зазначений орган у сфері забезпечення кримінологічної безпеки суспільства відповідно до своєї компетенції, визначеної законодавством.

Щодо класифікації функцій ДБР у сфері протидії злочинності, то вона ускладнюється тим, що у сучасній юридичній науці не проводились предметні дослідження з цього приводу, у цілому ж зараз відсутній єдиний критерій класифікації функцій правоохоронних органів в цілому. Вчені «обирають різні критерії для класифікації та розуміння функцій, що свідчить про недостатню розробку цього питання на загальнотеоретичному рівні, а це призводить до того, що нерідко обираються критерії класифікації функцій, виходячи винятково з суб'єктивних мотивів, передовсім власних наукових інтересів чи кінцевої мети досліджень» [3, с. 102].

Окремі вчені визначають такі функції правоохоронних органів: конституційний контроль, здійснення правосуддя, розслідування злочинів, виконання судових рішень, оперативно-розшукова діяльність, адміністративна діяльність, прокурорський нагляд, надання правової допомоги, профілактична діяльність, охорона громадського порядку [7, с. 36]. Таку класифікацію функцій правоохоронних органів здійснено крізь призму видів правоохоронних органів та їхніх завдань, що не може адекватно визначити саме функціональне призначення цих органів.

Інші вчені пропонують здійснити таку класифікацію функцій правоохоронних органів: 1) адміністративна функція; 2) профілактична функція; 3) оперативно-розшукова функція; 4) кримінальна процесуальна функція; 5) виконавча функція; 6) охоронна функція; 7) контрольно-наглядова функція [8, с. 97]. Як видається, зазначені групи функцій походять від видів органів, що їх здійснюють. Ураховуючи те, що усі правоохоронні органи діють в межах загального об'єкта – «охорони права», то їхнє призначення якраз і полягає у запропонованій функціональній спрямованості.

Охорону права, як сферу функціонування правоохоронних органів, та способи її забезпечення вчені визначають по-різному. Так, О.Л. Соколенко – запобігання й усунення порушень прав, свобод та інтересів людини й громадянина, а також інтересів суспільства й держави, забезпечуючи при цьому стабільність і сталість конституційного ладу, державного будівництва й суспільного розвитку [24, с. 56]. Інші вчені – забезпечення законності, захисті прав і законних інтересів громадян, юридичних осіб, боротьбі зі злочинністю та іншими правопорушеннями [26, с. 261–264]. Й.І. Горінецький стверджує, що

правоохорона – це охорона права загалом, основ конституційного ладу, у тому числі прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина та інших об'єктів, зміцнення законності й правопорядку [4, с. 4]. У зв'язку із цим сферою (предметною площиною) правової охорони слід вважати усі соціальні цінності (права та свободи людини та громадянина, а також інтереси держави та суспільства), що визнані на законодавчому рівні. Зрозуміло, що зазначені цінності мають свою ієрархію, однак це становить предмет окремого дослідження. Виходячи з цього, правоохоронна функція полягає у гарантуванні безпеки існування суспільних відносин, врегульованих правом.

Найбільш обґрунтованим видається підхід вчених, які узагальнено, або навіть універсально, підходять до визначення кола функцій правоохоронних органів. В.Г. Гриценко пропонує таким чином класифікувати функції правоохоронних органів: 1) регулятивна функція; 2) охоронна функція; 3) превентивна функція; 4) стимулююче-виховна функція; 5) контрольно-наглядова функція [6, с. 22]. На думку В.О. Боняк, правоохоронними функціями є: правоохоронна, профілактична, наглядова, регулятивна, каральна, виховна [10, с. 40].

В.В. Волоско, поділяючи усі правоохоронні функції на головні та другорядні (допоміжні), стверджує що до головних належать ті, що безпосередньо пов'язані з боротьбою зі злочинністю і правопорушеннями та передбачають юридичну відповідальність. До таких функцій належать профілактична, захисна, охоронна, ресоціалізаційна, оперативна-розшукова, розслідування злочинів, виконавча, а також судовий розгляд справ про злочини, розгляд справ про адміністративні правопорушення, розгляд справ про фінансові та господарські правопорушення. До другорядних функцій належать контрольна, дозвільна, правороз'яснювальна, аналітична та методична, інформаційна, нормотворча, координаційна [3, с. 107]. Подібну точку зору також розділяє і Р.В. Гречанюк, виокремлюючи оперативну-розшукову функцію, функцію досудового розслідування та превентивну функцію Національного антикорупційного бюро України [5, с. 42].

Доволі комплексно характеризує функції правоохоронних органів С.О. Островський, відносячи до них: 1) взаємопов'язані та взаємозумовлені напрями та види діяльності щодо реалізації правоохоронних повноважень у сфері публічного управління; 2) функції, що мають публічно-правове призначення, оскільки випливають із публічного статусу правоохоронних органів; 3) функції, через які реалізуються права та обов'язки правоохоронних органів Конституцією та законами України; 4) функції, форми реалізації яких зумовлені нормативно-правовим статусом правоохоронних органів та їх місцем у системі органів публічної влади [21, с. 48].

Маємо відмітити, що для визначення функціонального призначення будь-якого правоохоронного органу має бути встановлений сегмент правової охорони. Окремі вчені ведуть мову про функцію забезпечення правопорядку, зазначаючи, що вона передбачає такі основні види діяльності: попередження, виявлення, розкриття і припинення правопорушень; розслідування правопорушень; притягнення до юридичної відповідальності правопорушників; перевиховання правопорушників [15, с. 119].

Не втручаючись до дискусії, сегментом сфери охорони права для органів кримінальної юстиції, яким є ДБР, вбачається кримінологічна безпека суспільства. Тому у визначеному законодавством сегменті кримінологічної безпеки, ДБР виконує такі функції, як: 1) регулятивна функція; 2) охоронна функція; 3) превентивна (запобіжна) функція; 4) процесуальна функція; 5) стимулююче-виховна функція.

Підтримуючи підхід у кримінально-правових дослідженнях про поділ функцій на загальні та спеціальні [19, с. 91–93; 20, с. 156–160], доцільним буде виокремлення двох груп функцій ДБР у сфері протидії злочинності. Перша група –

це загальні функції, які властиві будь-якому правоохоронному органу у сфері протидії злочинності. Друга група функцій – спеціальні, які підкреслюють особливість правоохоронного органу у сфері протидії злочинності, походять від його законодавчо закріпленого статусу.

Загальними функціями ДБР є: регулятивна функція; охоронна функція; стимулюючо-виховна функція. Спеціальними ж – превентивна (запобіжна) та процесуальна функції. Зазначені функції слід розглядати в контексті завдань та повноважень Бюро та особливостей їх реалізації, які регламентовані ст. ст. 5-7 Закону України «Про державне бюро розслідувань». Розглянемо їх більш детально.

Регулятивна функція більшою мірою властива системі права та її елементам. Однак, як і будь-який державний орган, Бюро здійснює вплив на розвиток суспільних відносин. Його повноваження впливають як на існування суспільних відносин у сфері нормальної діяльності державних органів, так забезпечують гарантії їх подальшого розвитку.

Зазначена функція покликана закріпити й упорядкувати динаміку відповідних суспільних відносин (правоохоронна діяльність спрямована на регулювання суспільних відносин таким чином, щоб стимулювати виникнення і розвиток одних, стримувати динаміку інших, усувати причини виникнення третіх, шкідливих для суспільства, відносин, а коли такі все ж виникають, то вирішувати конфлікт інтересів винятково на правовій основі) [10, с. 39-40].

Зважаючи на підслідність ДБР, можна виокремити такі сфери суспільних відносин, на які здійснює вплив Бюро: суспільні відносини у сфері державної служби, суспільні відносини у сфері правоохоронної діяльності, суспільні відносини у сфері несення військової служби. Слід зазначити, що ДБР здійснює вплив на загальний стан суспільних відносини у сфері забезпечення прав і свобод громадян, забезпечення національної безпеки, інтересів держави і суспільства.

Охоронна функція пов'язана із забезпеченням національної безпеки, встановленого порядку управління, державного і громадського порядку, зміцнення законності, відповідальності перед суспільством [6, с. 22]. За справедливим твердженням О.Ф. Кобзаря, правоохоронні органи покликані приводити в дію механізм правової охорони. Вони мають забезпечувати застосування заходів державного примусу, маючи на меті усунення перешкод для реалізації людиною й громадянином своїх прав та виконання обов'язків, поновлення їх порушених прав, свобод чи законних інтересів, притягнення винних осіб до юридичної відповідальності [14, с. 137]. Безперечно, найголовнішим завданням Бюро є охорона прав сі свобод громадян, найвищих соціальних цінностей суспільства та держави.

Через виконання покладених на Бюро завдань, зазначений державний орган протидіє злочинності у «вищих ешелонах влади», запобігає зловживанню повноваженнями тощо, чим саме охороняє суспільні відносини у сфері стабільного розвитку українського суспільства, забезпечує державний лад та громадський порядок у цілому. Правоохоронні органи охороняють усі соціальні цінності людини, суспільства та держави. Засоби цієї охорони можуть бути різноманітними: від законотворення до правореалізації.

Стимулюючо-виховна функція правоохоронної діяльності спрямована на формування у громадян мотивації правомірної, правослухняної поведінки. Правовий стимул – це правове спонування до законслухняної діяння, що створює для задоволення власних інтересів суб'єкта режим сприяння [17, с. 60]; правове спонування до законслухняної поведінки, яке створює для задоволення інтересів суб'єктів права сприятливий режим [13, с. 24].

Зазначена функція полягає у впливі на суб'єктів права з метою підвищення рівня правосвідомості, формування поваги до прав, стимулювання соціально-корисної пове-

дінки особистості тощо. Виховна функція залежно від того, на кого вона спрямована, може мати за мету: а) вплив на волю та свідомість правопорушника або суб'єктів, що не порушили вимоги норм права, але схильні до цього (тобто витіснення зі свідомості правопорушника анти-соціальних установок, правового нігілізму, формування соціально корисних стереотипів поведінки, поваги до права, моралі, виправлення особи); б) формування високого рівня правосвідомості, високої правової культури, активної правомірної поведінки (коли виховний вплив спрямований на законслухняних осіб) [10, с. 40].

Тут треба особливо підкреслити, що функціонування ДБР стимулює державних службовців та осіб, які знаходяться «у предметі відання» зазначеного органу, до правослухняної поведінки, є певним стримувачем антисуспільних діянь з їхнього боку. Своєю чергою, це стримування також визначає й виховний процес через формування стійких соціально-корисних установок.

Превентивна (запобіжна) функція полягає багаторівневої системі заходів щодо виявлення, усунення, ослаблення та нейтралізації причин і умов злочинності, окремих видів і конкретних злочинів, утримання осіб від вчинення злочинів [16, с. 49]. Ця функція Бюро повністю забезпечена на законодавчому рівні.

Так, нормативними приписами профільного Закону передбачено, що запобігання є одним із завдань Бюро (ст. 5); Бюро є безпосереднім суб'єктом формування та реалізації державної політики у сфері протидії злочинності, вносить відповідні пропозиції на розгляд Кабінету Міністрів України; здійснює інформаційно-аналітичні заходи щодо встановлення системних причин та умов проявів організованої злочинності та інших видів злочинності, вживає заходів до їх усунення (ст. 6); запобігання є метою проведення окремих процесуальних та оперативно-розшукових заходів (ст. 7), та є визначальним фактором взаємодії Бюро з державними органами, громадськими організаціями та окремими громадянами (ст. 7, 22 та ін.).

У Стратегічній програмі діяльності ДБР на 2017–2022 роки визначено, що до завдань Бюро відносяться: участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері протидії злочинності; попередження та недопущення порушень конституційних прав і свобод, захист законних інтересів громадян України; своєчасне, повне і достовірне інформування суспільства про діяльність Бюро, забезпечення її відповідності вимогам реальної криміногенної обстановці, завданням забезпечення зміцнення правопорядку відповідно до компетенції Бюро [25]. Зазначені функції мають постійний характер.

Також маємо відмітити, що Бюро вживає заходів з виявлення (встановлення ознак підготовки до злочину, вчинення такого злочину, вчиненого раніше злочину та прихованого) та припинення (примусове завершення та допущення продовження) злочинів.

Бюро вживає заходів для припинення фізичними та юридичними особами протиправних діянь, що перешкоджають здійсненню повноважень ДБР, перевіряють у зв'язку з цим документи, що посвідчують особу. У ДБР існує розгалужена система повноважень у сфері агентурної роботи, проведення оперативно-розшукових заходів.

Процесуальна функція Бюро полягає у тому, що його діяльність спрямована на виявлення, розкриття та розслідування підслідних злочинів. Не торкаючись доктринальних особливостей розуміння зазначених видів процесуальної діяльності, відзначимо, що Бюро розкриває злочини, розслідування яких віднесено до компетенції ДБР; здійснює оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування злочинів, віднесених до підслідності ДБР, на підставах та в порядку, встановлених законом; здійснює розшук осіб, які переходяться від слідства та суду за злочини, розслідування яких віднесено до підслідності ДБР; використовує гласних і негласних штатних та

позаштатних працівників на підставах та в порядку, встановлених законом, дотримуючись умов добровільності і конфіденційності цих відносин, матеріально і морально заохочує осіб, які надають допомогу в запобіганні, виявленні, припиненні і розслідуванні злочинів, віднесених до підслідності ДБР; розробляє і затверджує методику розслідування окремих видів злочинів тощо.

Слід відмітити, що до функцій ДБР у сфері протидії злочинності ми мали б віднести функцію *забезпечення наступності поколінь та підготовки кадрів*. Це випливає з положень Закону України «Про Державне бюро розслідувань», якими передбачено створення та функціонування в Бюро навчального закладу та науково-дослідної установи. Більш того, до повноважень Бюро віднесено забезпечення роботи з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників ДБР, формування державного замовлення на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців у відповідних сферах (п. 12 ч. 1 ст. 6 Закону).

Однак, на сьогоднішніх підставах підрозділів не створено. У відповідних нормативно-правових актах та розпорядчих документах – «ніякої кримінології з метою вивчення, аналізу, прогнозування, запобігання злочинності. Це характерна, але дуже небезпечна для нашого суспільства ситуація. Історія свідчить, що нехтування кримінологічними знаннями у протидії злочинності неминує призводити до загострення кримінальної ситуації, яскравим прикладом чого є сплеск тероризму в світі, формуванню

витоків якого практично не приділялося уваги» [9, с. 378]. Можна стверджувати, що на даний час зазначена функція не реалізовується, хоча є вкрай актуальною. Як зазначає В.М. Дрьомін, в системі правоохоронних органів, у тому числі і ДБР, на виконання кримінологічних завдань, які окреслені у Законі, повинні бути створені кримінологічні підрозділи і введені посади кримінологів. Такі заходи будуть повністю відповідати відомої і загальновідомої думки – краще попереджати злочини, ніж карати за них (Ч. Беккарія) [9, с. 379].

Таким чином, можемо зробити такі попередні висновки.

Функція ДБР у сфері протидії злочинності – це та роль, призначення, основні напрями діяльності, які виконує зазначений орган у сфері забезпечення кримінологічної безпеки суспільства відповідно до своєї компетенції, визначеної законодавством.

Функції ДБР у сфері протидії злочинності поділяються на дві групи: загальні функції, які властиві будь-якому правоохоронному органу у сфері протидії злочинності (регуляторна функція; охоронна функція; стимулюючо-виховна функція); спеціальні, які підкреслюють особливість правоохоронного органу у сфері протидії злочинності, походять від його законодавчо закріпленого статусу (превентивна (запобіжна) та процесуальна функції).

Сьогоднішня ситуація вимагає від держави повноцінного забезпечення такої функції Бюро, як забезпечення наступності поколінь та підготовки кадрів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бородин Д.І. Правоохоронні органи України: поняття та функції. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2015. № 2. С. 47–51.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
3. Волоско В.В. Функції правоохоронних органів у демократичній державі. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2008. № 2. С. 101–110.
4. Горінецький Й.І. Правоохоронна функція держав Центральної Європи: теоретичні і практичні аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 ; Нац. акад. внутр. справ України. Київ, 2005. 20 с.
5. Гречанюк Р. Функції і повноваження спеціальних антикорупційних органів України, Польщі та Молдови: порівняльний аналіз. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2015. № 2. С. 41–48.
6. Гриценко В.Г. Поняття та значення функцій правоохоронних органів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Вип. 2. Т. 2. С. 20–23.
7. Гуценко К., Ковалев М. Правоохранительные органы: Учебник для юридических вузов и факультетов / под ред. К. Гуценко. Москва : Зерцало; Изд-во Моск. ун-та. 2004. 440 с.
8. Діхтієвський В.П., Бесчастний В.М., Філонов В.П. та ін. Захист прав, свобод та законних інтересів громадян України у процесі здійснення правоохоронної діяльності : монографія / за заг. ред. В.П. Діхтієвського. Донецьк : Ноулідж, 2009. 219 с.
9. Дрьомін В.М. Кримінологічні функції та кримінологічна діяльність ДБР. *Державне бюро розслідувань: на шляху розбудови*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 16 червня 2018 р., м. Одеса / редкол. : Г. О. Ульянова та ін. Одеса : Юридична література, 2018. С. 375–379.
10. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності: навч. посібник / за ред. В.О. Боняк. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 224 с.
11. Загуменна Ю.О. Правоохоронні органи: поняття, ознаки, функції, особливості діяльності. *Право і Безпека*. 2010. № 3. С. 145–150.
12. Закон України «Про Державне бюро розслідувань». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19>.
13. Калюжний Р.А., Лапка О.Я., Пікуля Т.О. Правові стимули в механізмі правового стимулювання. Київ : «МП Леся», 2013. 204 с.
14. Кобзар О.Ф. Роль та діяльність правоохоронних органів у механізмі забезпечення прав і свобод громадян. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2014. № 2. С. 135–139.
15. Котляренко О. Військова служба правопорядку – суб'єкт реалізації правоохоронної функції держави. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2013. № 1. С. 116–121.
16. Кримінологія : навчальний посібник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, Ю.Ф. Іванов та ін. Київ : Прецедент, 2004. 207 с.
17. Малько А.В. Стимулы и ограничения в праве : монография. Москва : Юристъ, 2004. 250 с.
18. Назимко Є.С. Теоретико-прикладні засади становлення та розвитку інституту покарання неповнолітніх у кримінальному праві України : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08. Харківський національний університет внутрішніх справ, Харків, 2016. 565 с.
19. Назимко Є.С. Види та загальна характеристика спеціальних функцій ювенальної пеналогії. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2013. № 6-2. Т. 2. С. 91–93.
20. Назимко Є.С. Загальні функції ювенальної пеналогії: види та характеристика. *Митна справа*. 2013. № 1. Ч. 2. Кн. 1. С. 156–162.
21. Островський С.О. Поняття та функції правоохоронних органів держави. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2017. Вип. 1. Т. 2. С. 46–49.
22. Перепелиця А.І. Правове регулювання функціонування правоохоронних органів в Україні. *Держава і право. Юрид. і політ. науки*. 2008. Вип. 41. С. 314–321.
23. Протасов В.Н. Основы общеправовой процессуальной теории. Москва : Юрид. лит., 1991. 143 с.
24. Соколенко О.Л. Реалізація захисту прав громадян у діяльності правоохоронних органів України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2015. Вип. 5. С. 54–61.
25. Стратегічна програма діяльності Державного бюро розслідувань на 2017–2022 роки. URL: <https://dbr.gov.ua/strategicna-programa-dialnosti>.
26. Гель А.П., Семаков Г.С., Кондракова С.П. Судові та правоохоронні органи України : навчальний посібник. Київ : МАУП, 2004. 272 с.